

Rolnummer 2246
Arrest nr. 148/2002 van 15 oktober 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 617, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de rechters M. Bossuyt en L. François, waarnemend voorzitters, en de rechters P. Martens, E. De Groot, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van rechter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij vonnis van 20 september 2001 in zake de b.v.b.a. Allard Michel Etablissements tegen de n.v. Mercator & Noordstar, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 26 september 2001, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 617, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet alwaar het vermeldt, dat inzake de geschillen bedoeld in artikel 601bis Gerechtelijk Wetboek de Politierechtbank uitspraak doet in laatste aanleg wanneer de vordering het bedrag van 50.000 fr. niet overschrijdt, terwijl tegen vonnissen gewezen door de Politierechtbanken zetelend in strafzaken, bij toepassing van artikel 172, eerste lid, Wetboek van Strafvordering in alle gevallen hoger beroep openstaat door de benadeelde/burgerlijke partij ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

De appellante voor de Rechtbank van eerste aanleg heeft hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de Politierechtbank te Brugge waarbij de oorspronkelijke vordering van de appellante ontvankelijk doch ongegrond werd verklaard. De vordering van de appellante is gebaseerd op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en op het rechtstreekse vorderingsrecht van de benadeelde tegen de verzekeraar ten gevolge van een verkeersongeval waarbij de wagen van de appellante in aanrijding kwam met de wagen van de verzekerde van de geïntimeerde. De politierechter stelt in zijn vonnis dat het niet bewezen is dat de verzekerde van de geïntimeerde het algemeen verkeersreglement overtreden heeft, noch dat hij een andere fout heeft begaan in oorzakelijk verband met het ongeval en de daaruit ontstane schade. Hij is van oordeel dat het ongeval te wijten is aan het foutief rijgedrag van de bestuurster van de wagen van de appellante.

Vermits de vordering van appellante slechts 18.969 frank bedraagt en aldus overeenkomstig artikel 617 van het Gerechtelijk Wetboek in laatste aanleg werd gewezen, acht de rechter het beroep van appellante ontoelaatbaar. De appellante is evenwel van oordeel dat het onderscheid in de toelaatbaarheid van het hoger beroep, naargelang een zaak voor de politierechtbank, zitting houdende in burgerlijke zaken, dan wel voor de politierechtbank, zitting houdende in strafzaken, een discriminatie uitmaakt. Bijgevolg stelt de Rechtbank de bovenvermelde vraag.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 26 september 2001 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Op 18 oktober 2001 hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en J.-P. Moerman, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de organieke wet, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen een arrest van onmiddellijk antwoord te wijzen.

Overeenkomstig artikel 72, tweede lid, van de organieke wet is van de conclusies van de rechters-verslaggevers aan de partijen in het bodemgeschil kennisgegeven bij op 19 oktober 2001 ter post aangetekende brieven.

De b.v.b.a. Allard Michel Etablissements, met maatschappelijke zetel te 8400 Oostende, Torhoutsesteenweg 175, heeft een memorie met verantwoording ingediend bij op 2 november 2001 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 28 februari 2002 en 27 juni 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, respectievelijk verlengd tot 26 september 2002 en 26 maart 2003.

Bij beschikking van 5 maart 2002 heeft het Hof beslist het onderzoek van de zaak overeenkomstig de gewone rechtspleging voort te zetten.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 6 maart 2002 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 20 maart 2002.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 22 april 2002 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 3 juli 2002 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 25 september 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn raadsman bij op 4 juli 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 25 september 2002 :

- is verschenen : Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie met verantwoording van de appellante voor de verwijzende rechter

A.1. De rechters-verslaggevers hebben in hun conclusies, met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, te kennen gegeven dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen de zaak af te doen met een arrest van onmiddellijk antwoord.

A.2.1. De appellante voor de verwijzende rechter is van mening dat de redenering van het arrest nr. 69/93 van 29 september 1993 niet kan worden toegepast op de huidige vraag. In dat arrest beklemtoonde het Hof het verschil tussen de veroordeling op burgerlijk vlak voor de burgerlijke rechter en de beoordeling van de strafvordering voor de strafrechter. De appellante beoogt evenwel enkel een beoordeling op zuiver burgerlijk vlak.

Zij stelt dat men voor dergelijke vorderingen in de praktijk vaak verkiest om te dagvaarden voor de politierechtbank, zitting houdende in burgerlijke zaken, dan wel voor de politierechtbank, zitting houdende in strafzaken. De politierechtbank, zitting houdende in burgerlijke zaken, heeft immers een specifieke organisatie en er worden tussen de partijen probleemloos besluiten uitgewisseld.

Indien dergelijke vorderingen, waarbij de eiser in wezen enkel uit is op de vergoeding van zijn schade, worden ingeleid voor de politierechtbank, zitting houdende in strafzaken, dan zal dit volgens de appellante leiden tot een overbelasting van die rechtbanken. De conclusies van de rechters-verslaggevers leiden volgens haar ertoe dat advocaten aan hun cliënten zullen moeten adviseren om te procederen voor de politierechter, zitting houdende in strafzaken. Het negatief beantwoorden van de prejudiciële vraag komt volgens haar erop neer dat « ‘ de rechtsonderhorige ’ (en de duizenden advocaten) worden ‘ afgestraft ’ omdat zij hun medewerking verlenen aan een vlot rechtsverloop en de organisatie van het justitieel apparaat ».

A.2.2. De appellante is het evenmin eens met de overweging van het Hof luidens welke de aangevoerde ongelijkheid categorieën van rechtzoekenden betreft die steeds verschillend zijn behandeld en die zich in situaties bevinden die volledig verschillend zijn. De situatie van de rechtzoekende die zijn schade vergoed wil zien, is - ongeacht of zijn dossier door een strafrechter of door een burgerlijke rechter wordt behandeld - niet totaal verschillend : in beide gevallen streeft hij in wezen enkel de betaling van de geleden schade na.

De appellante wijst erop dat de benadeelde niet steeds over de mogelijkheid beschikt om te dagvaarden voor de politierechter, zitting houdende in strafzaken, omdat de strafvordering verjaard is of omdat geen strafbepaling op het verkeersongeval toepasselijk is. De bevoegdheid van de politierechter, zitting houdende in burgerlijke zaken, is ingevolge artikel 617 van het Gerechtelijk Wetboek ruimer dan die van de strafrechter omdat alsdan niet is vereist dat een misdrijf is gepleegd.

Het onderscheid dat in het arrest nr. 69/93 van 29 september 1993 is gemaakt tussen de rechters die ermee belast zijn zich uit te spreken over een privé-belang, en de rechters die oordelen over een strafvervolgung die het belang van de maatschappij betreft, is volgens de appellante niet pertinent vanuit het standpunt van de rechtzoekende die, ongeacht de rechter tot wie hij zich wendt, de vergoeding van de schade nastreeft.

Memorie van de Ministerraad

A.3. De Ministerraad wijst voorafgaandelijk erop dat in de in het geding zijnde bepaling de vermelding « 50.000 frank » vervangen werd door « 1.240 euro ».

De Ministerraad is in hoofdde van mening dat rechtsonderhorigen die hun vordering tot vergoeding van schade uit een verkeersongeval voor de politierechtbank, zitting houdende in burgerlijke zaken, aanhangig maken, en rechtsonderhorigen die een dergelijke vordering voor de politierechtbank, zitting houdende in strafzaken, instellen, niet vergelijkbaar zijn om de redenen aangehaald in het arrest nr. 69/93 van 29 september 1993. Wanneer de wetgever verschillende modaliteiten heeft vastgelegd voor het instellen van rechtsmiddelen tegen burgerlijke en strafrechtelijke uitspraken, maakt hij geen inbreuk op het beginsel opgenomen in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Subsidiar, voor het geval dat er toch sprake zou zijn van vergelijkbare categorieën van rechtsonderhorigen, wijst de Ministerraad erop dat de *ratio legis* van de grens gesteld aan de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen tegen vonnissen gewezen door de politierechtbank inzake schadevergoeding bij verkeersongevallen erin bestaat te vermijden dat gedingen betreffende geschillen van geringe waarde buitensporige kosten zouden veroorzaken, buiten verhouding met de werkelijke waarden van het geschil. Met die bekommernis hangt het indijken van de gerechtelijke achterstand samen : de grens van de aanleg moet de overbelasting van rechters in beroep doen slinken, waardoor het mogelijk moet worden beter te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Gelet op het geringe pecuniaire belang van de betrokken geschillen en de keuzemogelijkheid of men voor de burgerlijke dan wel voor de strafrechtelijke kamer van de politierechtbank vordert, meent de Ministerraad dat de gevolgen van de ingestelde grens van aanleg proportioneel zijn met het beoogde doel. De Ministerraad wijst ook erop dat er geen algemeen rechtsbeginsel bestaat dat recht geeft op een tweede aanleg.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag betreft artikel 617, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, dat luidt :

« De vonnissen van de rechtbank van eerste aanleg en van de rechtbank van koophandel, waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 75.000 frank niet overschrijdt, worden gewezen in laatste aanleg. Hetzelfde geldt voor de vonnissen waarbij de vrederechter en, inzake de geschillen bedoeld in artikel 601*bis*, de politierechtbank, uitspraak doet over een vordering waarvan het bedrag 50.000 frank niet overschrijdt. »

B.2.1. De prejudiciële vraag noopt tot een vergelijking van de mogelijkheden van hoger beroep waarover een partij beschikt tegen een vonnis van de politierechtbank, naargelang die uitspraak doet in burgerlijke zaken dan wel in strafzaken. Wanneer de politierechtbank uitspraak doet over een vordering tot vergoeding van schade ontstaan uit een verkeersongeval, op basis van artikel 601*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, bepaalt de in het geding zijnde bepaling dat uitspraak wordt gedaan in laatste aanleg wanneer het bedrag van de vordering 50.000 frank niet overschrijdt. Tegen vonnissen gewezen door de politierechtbank, uitspraak doende in strafzaken, kan de burgerlijke partij overeenkomstig artikel 172 van het Wetboek van Strafvordering steeds hoger beroep instellen, ongeacht het bedrag van de vordering.

B.2.2. Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 11 juli 1994 betreffende de politierechtbanken en houdende een aantal bepalingen betreffende de versnelling en de modernisering van de strafrechtspleging, werd dienaangaande een amendement ingediend teneinde artikel 172 van het Wetboek van Strafvordering aan te vullen met een bepaling waarbij het hoger beroep op burgerlijk gebied wordt uitgesloten wanneer de politierechter uitspraak doet over een vordering onder de 50.000 frank (*Parl. St.*, Kamer, 1993-1994, nr. 1480/2, p. 1). Dit amendement werd verworpen op grond van de overweging dat « het slachtoffer [...] het beroep van de beklaagde [moet] kunnen volgen. Het heeft geen zin het slachtoffer in staat te stellen zijn proces aan dat van de beklaagde te koppelen als deze laatste wel over en recht van beroep beschikt en het slachtoffer niet » (*ibid*, nr. 1480/3, p. 25).

B.3. De modaliteiten bepaald voor de aanwending van rechtsmiddelen die openstaan tegen beslissingen van de politierechtbank, zitting houdende in burgerlijke zaken, en oordelend over de schade ontstaan uit een verkeersongeval, waarbij louter privé-belangen worden beslecht, kunnen niet pertinent worden vergeleken met die welke zijn bepaald voor de aanwending van rechtsmiddelen die openstaan tegen beslissingen van de politierechtbank, zitting houdende in strafzaken, en oordelend over verkeersmisdrijven zoals bepaald in de artikelen 138, 6°, 6*bis* en 6*ter*, van het Wetboek van Strafvordering, waarbij de strafvordering in essentie het belang van de maatschappij betreft en de burgerlijke vordering een accessoir karakter heeft ten opzichte van die strafvordering.

B.4. De prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 617, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, in zoverre het bepaalt dat, inzake geschillen bedoeld in artikel 601*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, de politierechtbank uitspraak doet in laatste aanleg over een vordering waarvan het bedrag 50.000 frank niet overschrijdt.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 15 oktober 2002, door de voormelde zetel, waarin rechter J.-P. Moerman voor de uitspraak is vervangen door rechter R. Henneuse, overeenkomstig artikel 110 van dezelfde wet.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt